

glava vsemu podjetju, ne umejo kmetijstvu, kmalu zagospodarijo. Vendar je znana resnica, da po mnogih krajih po velikih kmetijah mnogo bolje gospodarijo, nego po malih. Zato je popolnoma neopravičeno mnenje našega kmeta, da človek, ki ima suktno prikrojeno nekoliko bolj po životu, kmetijstva umeti ne more. Ko bi vedel, koliko učenja, truda in skrbi mora tak človek prebiti, predno kaj postane, gotovo bi drugače mislil. Da je treba pravilno združevati kmetijsko vedo in dejansko kmetovanje, povedal sem uže.

Mnogi kažejo tudi z velikim zadovoljstvom ponesrečene izšolane kmetovalce kot jako tehten protidokaz, češ: „Poglej jih, to stori šola!“ Žalibog imamo res tudi takih ljudi, ki so že mnogo poskusili, a ker se jim drugje ni hotelo posrečiti, poskusijo še kako kmetijsko šolo. Tamkaj delajo preglavico svojim učiteljem in na zadnje odidejo s praznimi glavami, ali pa stvari vsled nebrižnosti dosti ne umejo, naberejo si napačnih nazorov ter potem reči ne le ne koristijo, ampak jej celo škodujejo. Tudi slaboglavi učenci provzročajo mnogo neprilik. Ali take ljudi oponašati, dobre vzglede pa prezirati, pač ni pametno. Saj ni šola kriva, če so se ponesrečili!

Edino uboštvo bilo bi tehten vzrok. Mnogo tako obsežnih kmetij, da bi prav živo potrebovale strokovno izobraženega gospodarja, vsled slabih gospodarskih razmer ni v stanu dati mu potrebnih sredstev za izobraženje. V tem slučaju pomagajo naj drugi. Deželni zbor kranjski dovolil je dvanajst ustanov (podpor) po sto gl. za take kmetske sinove, ki stanejo po dovršeni kmetijski šoli doma. Ta lepi vzgled naj bi posnemale občine in imeviti zasebniki, in omogočili bi mnogemu kmetskemu gospodarju strokovno izobraženje.

Pomisleki nekaterih kmetovalcev nasproti kmetijskim šolam torej niso osnovani. Zaradi velike važnosti strokovnega izobraženja bodo naj kmetijske šole vsem kmetovalcem živo priporočene, če le količkaj vzmorejo; saj stroški niso toliki! Denar, katerega potrošijo za nje, ni zavržen, marveč dobro naložena glavica, ki bo dajala svoj čas lepih obresti. Kdor pa misli, da stroškov le ne bode vzmagoval, prosi naj podpore (ustanove), kadar so razpisane.

(Konec prih.)

Razne reči.

* Kako cepiče razpošiljati, da medpotoma ne trpijo škode. Ker je zdaj najugodnejši čas, da se sadjarji, ki si hočejo svoja sadna drevesa požlahniti, preskrbijo s cepiči, naj povemo, kako ravnati z odrezanimi cepiči, da med potoma ne trpijo škode ali popolnoma ne gredo pod zlo. Čevelj dolge vejice (cepīči) naj se položijo v mah, ki pa ne sme biti preveč namočen, ampak le srednjo mero vlažen. Mah se potem poveže s papirjem ali platnom. Ne preveč moker ne sme biti mah, rekli

smo, in zakaj ne? Zato, ker premoker mah je še bolj škodljiv nego presuhi, kajti če cepič v presuhem mahu tudi nekoliko zvane, dá se laže oživiti in okrepcati, nego zaradi prevelike mokrote nekoliko plesnivi, ki kmalu postane tak, da za cepljenje ni več pripraven. Vsaka drugačna razpošiljatev — kakor na pr., da se cepiči vtaknejo v krompir, v ravno prej omito in potem zamašeno steklenico itd. — dandanes ni več potrebna, ker po železnicah pride zdaj vsaka reč v kratkem času daleč. Srednjo mero vlažen mah zadostuje razpošiljanim cepičem na vsako stran popolnoma.

* Lisica prijateljica kmetovalcem. Neki nemški kmetijski list piše: Na zadnjem občnem zboru društva nasavskih kmetovalcev in gozdarjev so štorili ta le ukrep: „Družbeno vodstvo naj se poteguje pri vladi, da kaznuje otravanje lisic ter da določi varstveno dobo za to žival.“ Velika večina okrajnih podružnic gori omenjenega društva je prav živo podpirala ta ukrep. To je tudi naravno, ker je lisica kmetovalcu prav zelo koristna, kajti ona pokončava veliko množico miši, in vsak pameten kmetovalec jo mora zagovarjati. Lovci seveda niso tega mnenja, ker lisica tje in sem ugrabi kakega zajca, a s stališča kmetovalčevega je pa to tudi koristno. Kmetovalci morajo vse potrebno prirediti, da branijo svoje prijatelje izmed živalstva, in med nje gotovo spada zvita lisica.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 55. vprašanje v 11. št. „Novic“ nam je poslal gospod dr. Ipavic iz Šent Jurja, kateremu bodi presrečna hvala. Odgovor slove: Prav ste pogodili v odgovoru na 55. vprašanje v št. 11. Vaših prav pridnih „Novic“. Preplitva in presuha — večidel presuha — zemlja je vzrok, da se češpljevo drevo suši. Na breg sadimo toraj jablan, hruško in breskev, češpljevo drevo sadi v dolino blizu vode. In ako bi tudi g. M. N. v S. zopet skušil saditi in bi: 1. jeseni sadil, ne spomladi, 2. okoli debla trosil veliko plevela ali slame ali druge tvarine, da se drevo v koreninah ne suši; 3. tudi deblo s smrečjo skorjo odložil, da ne bi se sušilo, in 4. čez poletje prav marljivo zalival, vendar bi malo veselja doživel. Češpljevo drevesce raste najrajše v dolinici, v malo mokri zemlji, v topli, ne vetrovni legi. Toliko in tako se dosihdob izkušnje učile.

Vprašanje 76. V našo okolico pripeljejo vsako leto kakih 300 ali 400 panjev čebel v ajdovo pašo. To je nam čebelarjem v očitno škodo, kajti, kadar se jeseni paša konča, nastanejo hudi boji med domačimi in tujimi čebelami. Tako imamo na pr. 4. čebelnjake, ki so komaj do četrte ure hoda narazen. Ali določuje kaka postava, koliko tujih panjev se sme vzeti v en kraj na pašo? (J. M. v G. K.)

Odgovor: Žalibog na Kranjskem nimamo še take postave, katera urejuje čebelno pašo. Kolikor se spo-

minamo, bil je nekoč načrt take postave za Kranjsko uže narajen, a veljaven ni nikdar postal. Goričani imajo za to reč jako dobro deželno postavo, ki daje županom veliko oblast. Za nas velja glede čebelarstva le cesarska naredba iz l. 1775., na kateri podlogi je pa težko kaj ukreniti, ker je v protislovju z drugimi veljavnimi zakoni. Odškodnine do 2 kr. od panja smejo zahtevati le zemljiški posestniki, ne pa oškodovani čebelarji, in še to bi bilo težko doseči.

Vprašanje 77. Imam mlado svinjo, 7 mesecev staro, pripravno in namenjeno za pleme, a se noče bukati. Kako bi odpravil to nepriliko? (A. Ž. na L.)

Odgovor: Da se svinja ne buka, morebiti so vzrok nepravilna spolovila. Če je tako, ni pomoči, svinja bode ostala jalova. Lahko je pa kriva tudi pretečna krma, vsled katere je svinja predebela in so tudi spolovila z mastjo zalita. V tem slučaju si pomorete, če izpremenite krmo. Ako vse to ne pomaga, poskusite dati svinji španjskih muh, katerih doboste v lekarni.

Vprašanje 78. Je li znano kako sredstvo, s katerim bi se s škropilnico za peronosporo škropilo drevje, da bi se uničile gosenice? Zalege je v Vipavski dolini toliko, da se tudi najmarljivejšemu posestniku ne bode posrečilo zatreti je popolnoma. Večina posestnikov pa prav nič ne stori. Drevje bode letos močno cvelo, a bati se je, da gosenice vse uničijo. (A. Ž. na L.)

Odgovor: Nobenega nimamo sredstva, s katerim bi drevje škropili v omenjeno svrhu. Vse take priporočane tekočine ali kar koli si bodi, so sama sleparija. Ne moremo Vam priporočati boljšega sredstva nego je goseničja bakla. Z goseničjo baklo je dovolj, da se pritaknete gosenice in da ji le nekoliko osmodite dlako in ugonobljena je. To delo gre tako hitro iz pod rok in je tako ceno, da bi imelo tudi prednost, ako bi poznali kako uspešno tekočino za škropitev.

Vprašanje 79. Imam vino, ki je od sv. Križa na Dolenjskem, staro je 5 let, a sedaj je postalo jako čudno, čeravno je bilo poprej zelo dobro. Okusa je čudno sladkega in v kupici takoj očrni. Od kod prihaja to, in ali je kaj pomoči? (A. M. v K. na Gorenjskem.)

Odgovor: Vino, o katerem gospod vprašalec govori, dobili smo na ogled in poslali smo majhen uzorec tudi gospodu Dolencu, vodji vinarske šole v Grmu. Po dogovoru z gospodom Dolencem odgovarjamo to le: Vino očrni na zraku zaradi železa v njem raztopljenega. To prihaja od tod, ker niso oni železni deli soda (na pr. vijak), ki so na notranji plati, zakapani s smolo, ali pa se je smola odkrušila. Vino ni vže ob začetku popolnoma pokipelo, zato se mu pa sedaj sladkoba še toliko bolj pozna, ker se je del vinske kisline spojil z železom. No, čreslovinski kisló železo, ki je glavni sestavni del črnila (tinte), ima pa tudi nekako sladkobo, ki je podobna sladkobi poslanega vina. Vino ima pa tudi „miško“, ali kar Nemeč zove „Mäuseln“, to je okus ali duh po miših, ki prihaja od razkrajajočega se sladkora ter se

sčasoma utegne poizgubiti. Vaše vino, mislimo, da se še popolnoma popraviti, in sicer tako le: Pred vsem mu dodenite tanina in alkohola. Prvega dajte na hektoliter 15 do 20 ‰, drugega pa 1 ‰. Tanina in alkohola kupite v lekarni. Vino je potem očistiti z želatino in je pretočiti v prav čisto in z žveplom dobro zakajeno posodo. V tej posodi naj najmanj 2 meseca popolnoma mirno leži.

Vprašanje 80. Imam junčka, ki bode po leti poldrugo leto star, a rogova mu rasteta nazaj, kar ga zelo kazi. Ali se da to popraviti in kako? (O. S. v M. na Štajerskem.)

Odgovor: Sredstvo, s katerim se mladi govedi rogovi naravnajo, je to le: Vrhi rogov se tako zarežejo, da je mogoče zanjko od žice (dratu) okoli njih oviti. Oba rogova se potem na vrhu skupaj zvežeta, in žica se toliko napne, kolikor je prav. Sredi obeh rogov se vtakne med oba kos lesa, da se tam narazen držita. Na notranji strani, t. j. tam, koder naj se rogova na novo pripogneta, pa se rog z nožem ali pa s koscem stekla večkrat ostrga, a ne pregloboko, da se ne odlomi. Vse to delo je pa s pametjo zvršiti in zlasti gledati, da se živinče z žico kam ne zatakne. Žice je treba večkrat popraviti in vnovič napeti.

(Dalje prihodnjič.)

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

161.

Na ovčarni.

Pot je bil enoličen. Voda je vedno naraščala. Popoludne sem pribrodil do neke zelo šumeče reke. Po letu tu ni prav nič vode. Da bi prišel na drugo stran, moral sem skakati po kamenju, kar je bilo nevarno. Gledal sem, da bi vsaj do večera prišel na kako višino. Podvizal sem se, kar se je dalo, ali vse je bilo zastonj. Večer se je bližal, dež ni hotel ponehati, in kamorkoli sem se ozrl, vse sama ravnina. Udavši se v osodo svojo, postavil sem ranec v vodo, potegnil čez glavo ameriški plašč, in tako sem ves premočen in lačen presedel vso drago noč v dežju.

Ko je začelo malo svitati, vzdignem se. Sedaj šele sem sprevidel, kako sem napak ravnal včeraj, da nisem napravljaj nobenih znamenj, koder sem šel. Zato nisem vedel, kamo naj se obrnem. Vedel sem sicer, da Portland stoji na zapadni strani, ali kje je zapad, kje izhod? Tema je še bilo iz z nebesa je še vedno lilo. Tu sem sprevidel tudi to, kako je potreben kompas, in sklenil sem, da ga koj kupim, kakor hitro pridem v Portland. V tej negotovosti sem se priporočil božje previdnosti ter šel dalje. Ves utrujen sem začel kmalu pešati, nogi